

شهرآرا محلثامن

با مصوبه شورای شهر مشهد پروژه‌های بلاتکلیف
منطقه ثامن تعیین وضعیت می‌شوند

باز شدن گره ۱۷ پروژه اطراف حرم مطهر

۵۲

دومین مدرسه باقی مانده از مرحوم عابدزاده
هم از گزند تخریب دور شد

داستان عسکریه

۵۴

نگاهی به فعالیت اولین پست‌های امداد مشهد

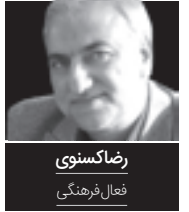
از آبله کوبی رایگان تا ممنوع کردن دفن جسد در گورستان محلی

۵۶

يك حرکت مردمی

حرف اول

رضاکسنوی
فعال فرهنگی

قیام ۱۵ خرداد جنبشی ماندگار و اثرگذار است و نقطه عطفی در کارنامه انقلاب اسلامی ایران به شمار می‌رود. این نهضت که در ۱۵ خرداد به وقوع پیوست، جریانی پیوسته

از مبارزات امام خمینی (ره) و همراهی روحانیت مبارز و مردم از سال ۱۳۴۱ بود. در مشهد نیز به دنبال اعلام موضع امام و دیگر علمای قم در مقابل لایحه انجمن‌های ایالتی و ولایتی، مجمعی از روحانیون مبارز از جمله آیات عظام میلانی، سید حسن قمی، شیخ مجتبی قزوینی، مروارید، سیداحمد مدرس یزدی و میرزا جواد آقا تهرانی در مهرماه ۱۳۴۱ تشکیل شد و با مبارزه علیه این اصلاحات اعلام همراهی کرد. رؤسای بازاریان مشهد همچون حاجی کرامت و غنیان و نیز طرفداران استاد محمدتقی شریعتی در کانون نشر حقایق اسلامی نیز همراهان این مجموعه بودند. گفتنی است مقاومت امام خمینی (ره) با همراهی دیگر مراجع در ایران به لغو این لایحه در آذر ۱۳۴۱ منجر شد، اما هیئت وزیران در دی ماه همان سال طرح فراندوم لوایح شش‌گانه را به تصویب رساند و پیر و آن فراندوم نمایشی شاه در ششم بهمن در حالی که بازار تعطیل و شهر مشهد در سکوت و خیابان‌ها خالی از مردم بود، برگزار شد. پس از آن آیت... العظمی میلانی برای کسب نظر امام نامه‌ای به قم فرستادند. شایان ذکر است نامه‌نگاری‌ها در تمام مدت مبارزه بین امام و مراجع مشهد به ویژه آیات عظام میلانی و سید حسن قمی ادامه داشت. در این میان به واقع اعتصاب و اعتراض بازاریان مشهد و همراهی با مراجع بسیار شاخص بود و انتشار اعلامیه‌های امام در کمترین زمان و نیز سخنرانی‌های خطیبانی همچون آیت... خامنه‌ای، شیخ عباس واعظ طبسی، سید محمد رضا سعیدی و شهید هاشمی نژاد در نشان دادن چهره واقعی طرح‌های آمریکایی و سیاست‌های ضددینی شاه به مردم از اهمیت خاصی برخوردار بود. وقوع فاجعه حمله به مدرسه فیضیه قم و انتشار خبر جنایات ساواک و شهر بانی در آن باعث تعطیلی پنج‌روزه بازار اطراف حرم مطهر و اعتصاب غذای روحانیون و خودداری از اقامه نماز جماعت در مساجد و به آتش کشیده شدن طاق نصرت‌های ویژه استقبال از شاه توسط مردم مشهد شد. در نتیجه این اقدامات مردم، مأموران حکومت با آنان درگیر شدند که نتیجه آن زخمی شدن تعدادی و به عقب افتادن سفر محمد رضا پهلوی به مشهد بود. در روز ۱۵ خرداد سربازها و تانک‌ها بست بالاخیابان و پایین خیابان را اشغال و زندام‌ها با اسب به مردم کوچک و بازار حمله کردند. در همان روز در پایان مراسمی که در منزل آیت... قمی برگزار شده بود، ایشان و مردم راهی مسجد گوهرشاد شدند و گروهی از مأموران که برای دستگیری آیت... قمی در اطراف بازار سرشور و منزل ایشان مستقر شده بودند، بعد از برگزاری نماز جماعت توسط آیت... قمی و با بیرون آمدن وی از مسجد از خروج جمعیت که با ایشان نماز خوانده بودند، از مسجد جلوگیری کردند و به ناچار آیت... قمی از طرف بازار به سمت حمام شاه حرکت کردند که در سهراهی حمام توسط مأموران دستگیر شدند. این امر باعث شد تا مردمی که قصد دفاع از ایشان را داشتند با نیروهای نظامی درگیر شوند و آن‌ها با شلیک گلوله به سوی مردم عده‌ای را مجروح کردند. قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ هر چند به ظاهر یک یا چند روز طول کشید، ولی به دلیل انگیزه‌های الهی که داشت، به عنوان جرقه نقطه آغازین انقلابی شد که در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ به بار نشست و سرانجام به پایه‌گذاری و استقرار نظام مقدس جمهوری اسلامی منجر شد و موجب تحولات وسیع داخلی و بین‌المللی گردید. ■

با مصوبه شورای شهر مشهد پروژه‌های بلاتکلیف منطقه ثامن تعیین وضعیت می‌شوند

باز شدن گره ۱۷ پروژه اطراف حرم مطهر

مشکلات قراردادی مؤسسه خیریه امام‌زمان (عج) و سارا است.

توافق برای اصلاح طرح تفصیلی

شهردار منطقه ثامن نیز با اشاره به دغدغه‌های سرمایه‌گذاران پروژه گفت: طرح تفصیلی ابلاغ‌شده از سوی شورای عالی معماری و شهرسازی برخی حقوق مکتسبه سرمایه‌گذاران در این پروژه را تهدید می‌کند. به نحوی که در صورت اجرای آن طرح برخی متضرر می‌شوند. اما اجرای این طرح با رأی دیوان عدالت اداری متوقف شد.

مصطفی نعمتی اظهار کرد: استاندار خراسان رضوی با وزیر راه و شهرسازی در این باره جلسه‌ای داشته‌اند و برای حفظ حقوق مکتسبه سرمایه‌گذاران قول مساعد داده شده است و طرح تفصیلی جدید ضمن اصلاح، با در نظر گرفتن حقوق سرمایه‌گذاران تعیین تکلیف خواهد شد.

تشکیل جلسه ستاد تدبیر استان برای فعال شدن پروژه‌ها

ضرب الاجلی که استاندار و مسئولان استانی درباره تعیین تکلیف پروژه‌های ثامن دادند، تنها به مصوبه شورای شهر مشهد ختم نشد و موضوع مهم جلسه ستاد تدبیر استان در اولین هفته خرداد ماه شد. در این نشست مشترک بین شهردار مشهد، معاون اقتصادی استاندار خراسان رضوی، معاونان مالی و پشتیبانی و اقتصادی شهردار و جمعی از نمایندگان سرمایه‌گذار بافت پیرامونی حرم مطهر حضور داشتند و مشکلات مرتبط با پروژه‌های اقتصادی منطقه ثامن بررسی شد. این جلسه با پیگیری‌های کلانی، شهردار مشهد، و علی‌رستوایان، معاون اقتصادی استاندار خراسان رضوی، برای فعال شدن پروژه‌های منطقه ثامن برگزار شد.

حداکثر همکاری شهرداری مشهد با سرمایه‌گذاران

در جلسه ستاد تدبیر استان باز هم مهم‌ترین موضوعی که شهردار مشهد مطرح کرد، حداکثر

و سرمایه‌گذاران، امیدواریم با تعیین تکلیف طرح سرمایه‌گذاران کار را شروع کنند.

مصوبه بموقع شورا

در این راستا بعد از عزم جزم مدیران و مسئولان ردیف اول استانی، شورای شهر مشهد ۲۹ اردیبهشت در نود و دومین جلسه علنی خود با نیم‌نگاهی به موضوع جلسه ستاد تسهیل و رفع موانع تولید استان، مصوبه‌ای دوفوریتی داشت که بر اساس این مصوبه و اجرای آن تمامی مشکلات و تهدیدهای سرمایه‌گذاران برطرف خواهد شد. صابری، مشاور شهردار منطقه ثامن، با اشاره به

این مصوبه گفت: نتیجه جلسه‌های مختلف با شهرداری منطقه این بود که با تعریف امتیازهایی، هم شهرداری و هم سرمایه‌گذار از تکمیل طرح سود ببرند. همه این کارها با هدف اتمام پروژه‌های متوقف و نیمه‌رها شده صورت گرفت. از سوی دیگر، در مصوبات قبلی شورا ظرفیتی وجود داشت تا میزان بازگشت سرمایه حاصل از طرح‌های نوسازی و بهسازی بافت پیرامون حرم را تضمین کند. از همین رو شهرداری ثامن با بهره‌مندی از این مصوبه‌ها در صحن شورا حاضر شد تا با اتخاذ برخی تصمیم‌ها سرمایه‌گذاران را به ادامه کار ترغیب کند. وی افزود: در آغاز شورای پنجم چند هزار میلیارد تومان پروژه‌های تعریف‌شده و بخش‌های زیادی سرمایه‌گذاری بود که به دلیل اختلافات بر زمین ماند و در عمل دچار مشکل شد. این مسائل در بافت پیرامون حرم بیشتر در کمیته نظارتی منطقه و سایر مناطق شهر و در گره تسهیل مطرح، تعیین تکلیف و تصمیم‌گیری می‌شد.

وی ادامه داد: بر اساس مصوبه شورا، تمامی پروژه‌های نیمه‌تمام تعیین تکلیف شدند و مشکلات آن‌ها به صورت ریز و جزئی بازنگری شد. در پایان نیز با در نظر گرفتن خواسته سرمایه‌گذاران تصمیماتی درباره ادامه پروژه گرفته شد. آن‌طور که صابری به شهردار اشاره گفت، این مصوبه شامل پروژه‌های کوکب، اختر، مصباح، حافظ، سعیدی، خیام، مبین، نور، بیستون، مشکات، اوحد، آزاد و فراز، رهبان، نعیم، خزر، کیان، نخل، آیت... بروجدی،

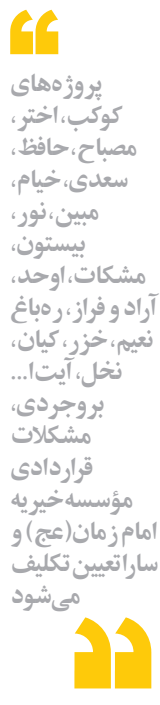
تغییر رویکرد مدیران شهری درباره به سرانجام رساندن پروژه‌های اطراف بارگاه رضوی موجب شد تا گره‌های کور

۱۷ پروژه باز شود. این گره‌های کور با بررسی وضعیت کنونی پروژه‌ها و با در نظر گرفتن شرایط و نفع شهرداری منطقه و سرمایه‌گذاران در صحن علنی شورای شهر مشهد مطرح شد و به تصویب لایحه دوفوریتی تعیین تکلیف پروژه‌های بلاتکلیف منطقه ثامن منجر شد.

ورود استاندار و مهلت یک ماهه به تعیین تکلیف پروژه‌ها

سال گذشته با توافق دولت و شهرداری مشهد قرار شد تا پایان سال ۱۴۰۰ و با تزریق ۳۱۰۰ میلیارد تومان بودجه از طریق انتشار اوراق مشارکت پروژه نوسازی بافت پیرامون حرم مطهر به پایان برسد. این بودجه که تأمین‌نمی‌شود از آن بر عهده دولت و بقیه بر عهده شهرداری مشهد است، صرف ایجاد زیرساخت در منطقه ثامن می‌شود. با این حال هنوز نگرانی‌ها درباره آینده پروژه ثامن ادامه دارد و نگرانی اصلی درباره آینده پروژه مربوط به حقوق مکتسبه سرمایه‌گذاران در این پروژه است؛ کسانی که در طول ۲۰ سال گذشته در این منطقه فعالیت عمرانی داشته‌اند و اکنون طرح تفصیلی جدید شورای عالی معماری و شهرسازی حقوق مکتسبه آن‌ها را تهدید کرده است.

حقوق سرمایه‌گذاران پروژه‌ها موضوع جلسه ستاد تسهیل و رفع موانع تولید استان در آذرماه سال گذشته بود. جلسه‌ای که در آن استاندار خراسان رضوی اعلام کرد: طرح ثامن و پروژه‌های سرمایه‌گذاران پیرامون حرم مطهر تا یک‌ماه آینده تعیین تکلیف می‌شود. وی از اراده بین دستگاه‌های اجرایی و قضایی استان در این جلسه خبر داد و گفت: با توجه به توافق حاصل‌شده با وزیر راه و شهرسازی و همچنین تفاهم موجود بین آستان قدس رضوی، استانداری، شورای اسلامی شهر و شهرداری مشهد، دستگاه قضایی

پایگاه انتقال خون امید در صبح روز عید فطر فعال شد. به گزارش شهر آرامحله، به مناسبت عید سعید فطر، پایگاه اهدای خون امید واقع در طبقه منهای یک مجتمع تجاری امید در نیش خیابان شیرازی ۳ در صبح عید فطر فعال شد. این پایگاه در نوبت صبح از ساعت ۸:۳۰ تا ۱۳ تا ۱۳ نیروکاران خدمات داد. گفتنی است ذخایر خون استان بسیار محدود و

اندک است و رئیس مرکز خون استان با اشاره به این موضوع تأکید کرده است در صورتی که مراجعه داوطلبان در چند روز آینده به پایگاه‌ها افزایش نیابد، پاسخ‌گویی به بیماران با چالش مواجه خواهد شد. بر همین اساس وی از افراد سالم جامعه درخواست کرد تا اهدای خون را منوط به مناسبت‌ها و ایام خاص نکنند.

احیای شب بیست و هفتم در خیابان طبرسی برگزار شد

قرائت دعای جوشن کبیر و وداع با پیکر شهید

همکاری شهرداری مشهد با سرمایه‌گذاران منطقه ثامن بود. او گفت: برای رفع مشکلات پروژه‌های اقتصادی منطقه ثامن، ابتدا باید چشم‌اندازی از کاری که قرار است در این منطقه انجام شود، داشته باشیم. کلانی ادامه داد: شهرداری مشهد حداکثر همکاری را با سرمایه‌گذاران خواهد داشت و تا جایی که ظرفیت‌های قانونی اجازه دهد، همراهی خواهد کرد.

نقش مهم طرح‌های سرمایه‌گذاری منطقه ثامن در تحقق جهش تولید

معاون اقتصادی استاندار خراسان رضوی نیز در این جلسه گفت: شهرداری مشهد برای حل مشکلات پروژه‌های منطقه ثامن تلاش بسیار زیادی کرده است. در این باره چندی پیش ستاد تدبیر استان جلسه‌ای تشکیل داد و مقرر شد راهکارهایی برای فعال شدن پروژه‌های بافت پیرامونی حرم مطهر پیدا شود.

علی رسولیان افزود: اگر به جمع‌بندی‌های لازم برسیم، هفته آینده جلسه ستاد تدبیر استان را برگزار می‌کنیم تا در باره فعال شدن پروژه‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری منطقه ثامن تصمیم‌گیری شود.

وی ادامه داد: در منطقه ثامن مشهد فرصت‌های سرمایه‌گذاری وجود دارد که با تحرک بخشی به صنایع مرتبط با صنعت ساختمان، ارزش افزوده خوبی در اشتغال‌زایی ایجاد خواهد کرد.

رسولیان با اشاره به نقش طرح‌های سرمایه‌گذاری منطقه ثامن و اطراف حرم مطهر رضوی در تحقق شعار سال و جهش تولید اظهار کرد: در این منطقه فرصت‌های سرمایه‌گذاری وجود دارد که با تحرک بخشی به صنایع مرتبط با صنعت ساختمان می‌تواند ارزش افزوده خوبی در اقتصاد جامعه و اشتغال‌زایی ایجاد کند.

معاون هماهنگی امور اقتصادی استاندار خراسان رضوی تأکید کرد: صنعت ساختمان و پروژه‌های مرتبط ضمن تحرک بخشی به بیش از ۴۰ رسته و صنعت می‌تواند بیش از ۳۵ درصد فرصت‌های شغلی مستقیم و غیر مستقیم ایجاد کند. وی افزود: موضوع بافت پیرامونی حرم مطهر رضوی و منطقه ثامن در شهر مشهد مقدس سال‌ها جزو مهم‌ترین عرصه‌های فعالیت اجرایی و اقتصادی بوده است که برای سرمایه‌گذاران جذابیت ویژه‌ای دارد و باید موانع پیش روی آن‌ها را برطرف کرد.

۳
ملک خانی

مراسم احیا و شب‌زنده‌داری شب بیست و هفتم ماه مبارک رمضان و بزرگداشت امامزاده غیاث‌الدین محمد (ع) با حضور صدها نفر از مجاوران، در خیابان روبه‌روی گنبد خشتی برگزار شد. این مراسم با همکاری اداره اوقاف، شهرداری مشهد و شهرداری منطقه ثامن و با درخواست هیئت ثارا... مشهد برگزار شد و حدود ۳۰۰ نفر از مجاوران در آن حضور داشتند. قرائت دعای جوشن کبیر، مداحی و سخنرانی از جمله برنامه‌های این مراسم بود که با برنامه‌ریزی هیئت ثارا... مشهد انجام شد.

برگزاری مراسم احیا

در ابتدای برنامه مداحان دعای جوشن کبیر قرائت کردند و پس از آن مراسم وداع با پیکر شهید مدافع حرم لشکر فاطمیون (محمد رضا فیضی) برگزار شد. مراسم وداع با پیکر این شهید جمعه ساعت ۲۳ در «گنبد خشتی» واقع در میدان طبرسی به سمت حرم امامزاده سید محمد برگزار شد. شهید «محمد رضا فیضی» رزمنده مدافع حرم لشکر فاطمیون بود که در شهر یورماه سال ۹۸ در دفاع از حرم عقیده بنی‌هاشم (ع) به دست دشمنان تکفیری در سوریه

به فیض شهادت نائل شد و اکنون پس از ۱۰ ماه پیکر پاکش تفحص، شناسایی و تشییع شد.

برای طلب بخشش از خدا باید به

اهل بیت (ع) متوسل شویم

حجت‌الاسلام والمسلمین محمد مهدی ماندگاری در این مراسم گفت: اگر می‌خواهیم از خداوند طلب بخشش کنیم، علاوه بر گفتن ذکرهایی خاص باید به اهل بیت (ع) متوسل شویم. وی با بیان اینکه انسان باید قاعده میهمانی را بلد باشد تا درست پذیرایی شود، افزود: انبیای بزرگ الهی و اولیای خدادر محضر خدا اعترافاتی داشتند که در ادامه به آن‌ها اشاره می‌کنم. این استاد حوزه علمیه با اشاره به اینکه باید خدا را شاکر باشیم که توفیق میهمانی ماه رمضان و احیای شب بیست و هفتم و همسایگی امام رضا (ع) را شامل حال ما کرده است، اظهار کرد: انسان نباید به عبادت‌های خود غرّه شود. اگر نماز می‌خوانیم، روزه می‌گیریم و جهاد می‌کنیم، خدا به ما توفیق داده است. وی اظهار کرد: اگر این‌گونه در رب‌خانه خدا رازدیم، جواب خواهیم گرفت و بدانیم کسی که معتقد است چیزی ندارد، خطاکار و بیچاره است. به دنبال واسطه برای طلب بخشش است. حجت‌الاسلام ماندگاری اهل بیت (ع) را واسطه‌هایی دانست که با توسل به آن‌ها می‌توانیم از خداوند طلب بخشش کنیم.

نام‌گذاری ایستگاه اتوبوس به نام امامزاده

در مراسم سالگرد ارتحال امامزاده غیاث‌الدین محمد که هم‌زمان با احیای شب بیست و هفتم ماه مبارک رمضان مقابل گنبد خشتی برگزار شد، ایستگاه بی‌آرتی روبه‌روی این امامزاده به نام امامزاده غیاث‌الدین محمد تغییر نام پیدا کرد.

این خبر را عضو هیئت امنای بقعه متبرکه امامزاده غیاث‌الدین محمد طی سخنرانی‌اش در این مراسم اعلام کرد و در توضیح بیشتر گفت: از مدت‌ها پیش بحث نام‌گذاری این ایستگاه به نام امامزاده غیاث‌الدین محمد در هیئت امنای بقعه مطرح شده بود.

فرازی‌نیا با اشاره به اینکه نام‌گذاری ایستگاه به نظر و دستور مستقیم شهردار مشهد صورت گرفته است، افزود: در جلسات مختلف و بعد از بررسی‌ها با نظر موافق کلانی، شهردار مشهد که عضوی از هیئت امنای بقعه هستند، تصویب شد که این ایستگاه به نام امامزاده نام‌گذاری شود.

وی ادامه داد: این ایستگاه اکنون به نام ایستگاه طبرسی و حرم مطهر رضوی از طریق بلندگوهای اتوبوس اعلام می‌شود، اما در هفته جاری این تغییر نام صورت خواهد گرفت.

فرازی‌نیا تصریح کرد: مکاتبات اداری این تغییر نام انجام شده و فقط امضای شهردار لازم است که این امضا نیز به‌زودی انجام خواهد شد.

دومین مدرسه باقی مانده از مرحوم عابدزاده هم از گزند تخریب دور شد

داستان عسکریه

گل دفتر

باشد، اما جریان سیاسی اجتماعی پشت ساخت این مدرسه مسئولان میراث فرهنگی استان را بر آن داشت که قبل از تخریب این بنا همانند برخی دیگر از مدارس مرحوم عابدزاده، دست به کار شوند و عسکریه را ثبت ملی کنند. این هفته در این گزارش چرایی ثبت ملی این مدرسه را خواهیم گفت و اقدامات فرهنگی، اجتماعی و سیاسی سال‌های دهه ۳۰ و ۴۰ این مدرسه را که باعث ماندگاری آن شد، بازگو خواهیم کرد.

خبر خوش این روزها را می‌توان برای مردم مشهد در چند موضوع خلاصه کرد که یکی از آن‌ها ثبت ملی مدرسه عسکریه است. این مدرسه هویت این شهر به حساب می‌آید و شاید در ظاهر حرفی برای گفتن از تاریخ نداشته باشد، اما در باطن خود مسائل اجتماعی، سیاسی و فرهنگی بسیاری دارد. این اثر ملی شاید از نظر معماری یا قدمت تاریخیچه ویژگی خاصی نداشته

۵۶

المیرا منشادی

آن‌ها استفاده چند منظوره شود. یعنی با برداشتن درب‌ها سالن و حیاط وسیع مدرسه برای مراسم عزای یا جشن ائمه آماده می‌گشت که صدها نفر را در خود جای می‌داد و با گذاشتن درب‌ها به کلاس درس تبدیل می‌شد. مساحت این مدرسه ۱۰۰۰ متر مربع است با حدود ۶۳۰ متر زیر بنا. به این ترتیب پس از ورود به مدرسه سمت راست دفتر و سرایداری و دست چپ انبار و کتابخانه واقع شده است. صحن حیاط آن حدود ۴۰۰ متر در جنوب بنا قرار دارد و همچنین دارای یک حیاط خلوت در پشت ساختمان است که از طریق زیر زمین به آن محوطه می‌رسد. این مدرسه دارای ۱۲ کلاس ۳۲ متری بوده است که نیمکت تمامی کلاس‌ها را رو به قبله چیده شده بودند؛ همچنین یک سالن ۱۴۰ متری برای برگزاری جلسات قرآنی داشته است. آن‌طور که همسایه‌ها می‌گویند، اتاق‌های این مدرسه سال‌ها قبل در برخی از فصل‌ها به زائران پاکستانی نیز اجاره داده می‌شد.

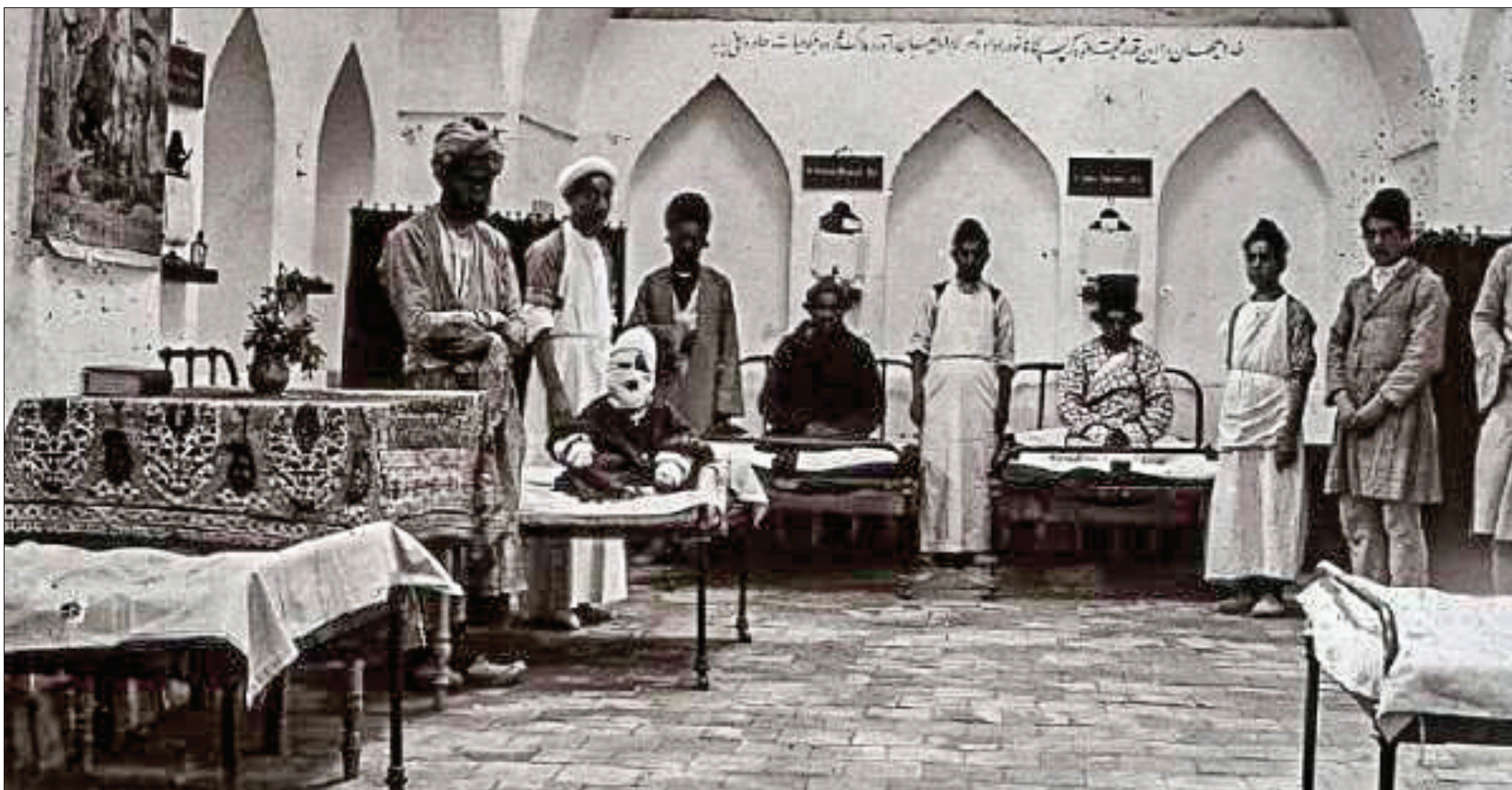
و ثبت این آثار به دلیل اهمیت این تفکر است و نه لزوماً خود آثار. اما مهم‌ترین نکته‌ای که در به ثبت رسیدن این بناها با تلاش تاریخ‌دوستان مشهدی می‌توان به آن اشاره کرد، حفظ جریان فکری مرحوم عابدزاده است. به گفته مسئولان میراث، ثبت این مدرسه به معنای افزایش مسئولیت در حفظ و نگهداری آن است.

● معماری عسکریه

آجرچینی خاص دیوارها با پنجره‌ها و در بزرگ چوبی وجه تمایز این بنا با سایر بناهای قدیمی این محله است. معماری درون‌گرا با حیاط مرکزی در تداوم معماری سنتی مدارس خراسان از ویژگی‌های خاص این بناست. با مهارتی که مرحوم عابدزاده در معماری و بنایی داشت، بر تمامی مراحل ساخت مدارس و کلاس‌ها نظارت می‌کرد. حتی نقشه تمامی بناها را خودش می‌کشید. او به دلیل برنامه‌های دینی و مذهبی که داشت، بناها را به شکلی می‌ساخت که از

● عسکریه چرا ثبت ملی شد

عسکریه مانند دیگر بناها و مدارس مرحوم عابدزاده است که در شکل‌گیری عقاید سیاسی و مذهبی و هویت بخشی به بافت تاریخی که در آن واقع شده نقش مهمی داشته و دارد. یکی از دلایلی که مسئولان میراث استان برای به ثبت رسیدن این اثر به آن اشاره کردند، نقش انکار نشدنی این مدرسه در تاریخ هویتی و سیاسی مشهد است. علاوه بر معماری سنتی و نقش پررنگ این بنا در وقایع سیاسی و مذهبی زمان خود باید به نقش پررنگ آن در شکل دهی به اعتقادات مذهبی و دینی مردم مشهد قدیم اشاره کرد. بنایی که مرحوم عابدزاده ساخت و از طریق احداث این مدارس مذهبی تحولی عظیم در جامعه، شیوه‌های آموزشی و ترویج آموزه‌های مذهبی پدید آورد. این بناها به نوعی یادگاران تفکر و اندیشه‌ای هستند که از دوران قدیم باقی مانده

نگاهی به فعالیت اولین پست های امداد مشهد

از آبله کوبی رایگان تا ممنوع کردن دفن جسد در گورستان محلی

هم محلی

محللات اطراف حرم مطهر بود. به عقیده پزشکان این پست های امداد، دفن اموات در گورستان های محله باعث شیوع بیماری های زیادی در بین مردم می شد و بهداشت آن ها را به خطر می انداخت. در همین سال ها بود که بسیاری از گورستان های کوچک محلی همانند گورستان خردو در محله پایین خیابان جمع شد. همچنین با ممنوع کردن دفن در این گورستان ها سنگ های ولگرد از محله های نوغان و پایین خیابان جمع آوری شد. خرید دستگاه ماشین ضد عفونی برای جلوگیری از شیوع بیماری ها در سال ۱۳۱۴ و ضد عفونی البسه و منازل افراد مبتلا به بیماری های مسری از دیگر اقدامات پست های امداد در محله های اطراف حرم مطهر بود. آنچه از آمارها پیداست، عملکرد در مانگانه های شهرداری (پست های امداد) در همان ایام نشان می دهد این مراکز بهداشتی نقش زیادی در پذیرش بیماران و مداوای آن ها داشته اند.

عملکرد تیمارگاه نوغان در سال ۱۳۱۷

طبق اسناد موجود، عملکرد تیمارگاه (در مانگانه) نوغان در اسفند ۱۳۱۷ بسیار قابل قبول بوده است. در این اسناد آمده است معاینه و مداوای ۳۵ هزار و ۹۳۵ نفر از مریض های فقیر، معاینه ۶۵۶۶ نفر از پیشه وران، تلقیح و آبله کوبی ۱۴۵۰ کودک

و معاینه ۵۱۱ نفر از محصلان مدارس و دبیرستان های مشهد در تیمارگاه نوغان صورت گرفته است. ■

بلدیه از جمله نهادهای جدیدی بود که فعالیتش را از دوره مشروطه آغاز کرد و در دوران رضاشاه هم گستره خدماتش رو به فزونی گذاشت؛ از شهر سازی و نظافت شهرها بگیرد تا تأمین احتیاجات آن ها و توجه به بهداشت عمومی. اسناد باقی مانده از آن دوران هم گواهی می دهد که بلدیه برای سروسامان دادن به وضعیت بهداشت جامعه، تلاشی جدی صورت داده است. نظارت بر حمام ها و مغازه های اغذیه فروشی، نظارت بر پزشکان و داروخانه ها، تلاش برای گسترش بیمارستان ها، نظارت بر اصنافی که به طور مستقیم یا غیر مستقیم با بهداشت و سلامت مردم ارتباط داشتند، توجه به بهداشت زنان و توجه به بهداشت عمومی جامعه از جمله اقدامات این مجموعه در این زمینه بوده است. پلیس صحتی بلدیه و مفتشان بلدیه هم پیگیر و ناظر قوانین بوده اند.

۵۸
ملک خانی

تأسیس پست های امدادی در نوغان

در سال های ابتدایی سلطنت رضاشاه شهرداری ها (بلدیه ها) اقدامات گسترده ای در حوزه بهداشت عمومی انجام دادند؛ از استخدام پزشکان در پست های امدادی بگیرد تا تأسیس مکان هایی برای افراد روانی (دارالمجانین). یکی از پست های امدادی که در ابتدای دهه ۲۰ در مشهد تأسیس شد، پست امدادی در محللات نوغان، بالاخیابان و پایین خیابان بود. این محله جزو محللات بزرگ و در عین حال پررفت و آمد زائران و مسافران آن زمان بود. به همین منظور به عقیده مسئولان بلدیه تأسیس پست های امدادی در این محله مهم مشهد از هر محله دیگری با اهمیت تر و در اولویت بود.

یکی از اقداماتی که در این پست های امدادی انجام می شد، تدفین مردگان بر اساس تصدیق پزشکان شهرداری بود. همچنین این پست های امدادی تلاش بسیاری در راستای جایگزینی حمام های دوش به جای حمام های خزینه و جلوگیری از فعالیت حمام های خزینه که به نصب شیر و دوش اقدام نکرده بودند، انجام دادند.

آبله کوبی رایگان در ۳ محله بزرگ مشهد

اقدام جالب دیگر این مجموعه، معاینه اصناف مختلف اطراف حرم مطهر و بهداشت محیط آن بود؛ از آبله کوبی رایگان و سیار در محله های مختلف بگیرد تا تأمین واکسن ضد حصبه به خصوص در محله پررفت و آمد نوغان.

ممنوع کردن دفن در گورستان های داخل محللات

از جمله اقدامات دیگر پست های امدادی ممنوع کردن دفن در گورستان های داخل

خرید دستگاه ماشین ضد عفونی برای جلوگیری از شیوع بیماری ها در سال ۱۳۱۴ و از دیگر اقدامات پست های امداد در محله های اطراف حرم مطهر بود

آیین شکرانه بازگشایی حرم مطهر رضوی پیام آیت... ناصر مکارم شیرازی را به همراه داشت.

آیت... مکارم شیرازی در پیامی ویدئویی گفت: از مسائلی که هرگز نباید فراموش شود، این است که مردم باید با رعایت همه احتیاط‌های لازم بهداشتی به زیارت مشرف شوند و

حداقل‌های لازم را رعایت کنند تا دیگران هم بتوانند از فضای حرم رضوی بهره‌مند شوند. سخنرانی تولیت آستان قدس رضوی، نقاره‌نوازی در بشارت بازگشایی درب‌های حرم مطهر، اجرای آیین تعویض پرچم گنبد منور و همچنین تجلیل از خانواده شهدای مدافع سلامت و تعدادی از کادر درمان درگیر با ویروس کرونا، از دیگر برنامه‌های این مراسم بود.

با اعلام ستاد ملی مدیریت و مبارزه با بیماری کرونا انجام شد

بازگشایی حرم مطهر

در مرحله

۵۹

منشادی

حرم مطهر رضوی در حالی ۵ خرداد ماه بعد از ۷۰ روز تعطیلی بازگشایی شد که قبل‌تر، یعنی ۲۷ اردیبهشت در نشست ستاد ملی مدیریت و مبارزه با بیماری کرونا با حضور رئیس جمهوری درباره بازگشایی محدود صحن‌های روباز حرم مطهر حضرت امام رضا (ع) هماهنگی شده بود. بر همین اساس در مراسمی همراه با آیین خطبه خوانی و تعویض پرچم گنبد مطهر حرم امام رضا (ع)، درب‌های صحن حرم مطهر در شامگاه ۴ خرداد ماه به روی عموم بازگشایی شد تا از این پس زائران طبق آیین نامه‌های اعلامی از یک ساعت بعد از نماز صبح تا یک ساعت پیش از نماز مغرب و یار عایت نکات بهداشتی وارد مجموعه صحن‌های حرم مطهر رضوی شوند.

● صحن‌ها باز است، رواق‌ها بسته

رئیس جمهور در جلسه ستاد مقابله با کرونا اعلام کرد: صحن‌های روباز حرم مطهر امام رضا (ع) و دیگر اماکن مقدس از ابتدای ماه شوال به صورت محدود در برخی ساعات بازگشایی می‌شود. روحانی ادامه داد: مقرر شد صحن‌های حرم‌های مطهر پس از ماه مبارک رمضان بازگشایی شود، اما رواق‌ها و بخش‌های سرپوشیده همچنان بسته می‌ماند.

● تدوین آیین نامه‌های بهداشتی برای بازگشایی حرم مطهر

سرپرست مرکز ارتباطات و رسانه آستان قدس رضوی نیز در پی اعلام بازگشایی حرم مطهر توسط ستاد مدیریت و مبارزه با بیماری کرونا گفت: بازگشایی حرم منور رضوی در حوزه تصمیم‌گیری ستاد ملی مقابله با کروناست و از ابتدا نیز اعلام کردیم کاملاً تابع دستورات این ستاد هستیم. رضوی کیا افزود: آیین نامه‌های بهداشتی برای بازگشایی حرم منور رضوی تدوین شده است و فاصله‌گذاری اجتماعی نیز در زمان بازگشایی قطعاً رعایت خواهد شد.

وی ضمن اشاره به بیانیه مشترک تولیت‌های آستان‌های مقدس اظهار کرد: در بیانیه مشترک تولیت‌های آستان‌های مقدس نیز از زائران خواسته شده است هنگام تشریف به حرم‌های مطهر ضمن حفظ فاصله اجتماعی مناسب (۲ متر)، لوازم شخصی (جانماز، کتب ادعیه، چادر و...) به همراه داشته باشند.

وی ادامه داد: همچنین از زائران خواسته شد که برای حفظ سلامتی در زمان تشریف به زیارت با خادمان آستان‌های مقدس همکاری کنند و درباره رعایت اصول بهداشتی (داشتن ماسک، دستکش و...) توجه جدی داشته باشند.

● صحن‌های حرم مطهر امام رضا (ع) می‌توانند باز باشند

مسئول کارگروه اطلاع‌رسانی بیماری کرونا در دانشگاه

علوم پزشکی مشهد نیز در این باره گفت: به عقیده من روضه منوره همچنان باید بسته بماند، زیرا تهیه این مکان مشکلاتی دارد که نمی‌توان آن را کنترل کرد، اما صحن‌های حرم مطهر امام رضا (ع) می‌توانند باز باشند.

رحیمی افزود: در مجموع موافق بازگشایی حرم مطهر هستیم، البته با شرط رعایت آیین نامه‌های بهداشتی تعیین شده. این چارچوب می‌تواند به عنوان الگو برای دیگر اماکن نیز به کار گرفته شود.

● بازگشایی مراکز اقامتی در پی بازگشایی حرم مطهر

این در حالی است که بعد از اعلام بازگشایی حرم مطهر در ساعات محدود، معاون هماهنگی و مدیریت امور زائران استانداری خراسان رضوی نیز از بازگشایی مراکز اقامتی مشهد خبر داد. محمدصادق براتی در نشست ستاد تسهیلات سفر استان گفت: شرایط روحی حاکم بر جامعه به دلیل شیوع کرونا و خانه‌نشینی چند ماهه مردم باعث شده است نیاز به آرامش در کنار مضع نورانی حضرت امام رضا (ع) بیش از پیش احساس شود و مردم از سراسر ایران عازم مشهد شوند و با بازگشایی حرم مطهر با موجی از سفر به مشهد مواجه خواهیم بود. وی ادامه داد: البته پذیرش مسافر در واحدهای اقامتی در اختیار دستگاه‌ها و نهادها از جمله اوقاف و امور خیریه، آموزش و پرورش، شهرداری و زائر سراسرهای دولتی ممنوع است. براتی افزود: مقرر شد به منظور کنترل دقیق اجرای آیین نامه‌های بهداشتی بازدیدهای مشترک و تخصصی از ارائه دهندگان خدمات به زائران در مشهد و شهرستان‌های استان توسط دستگاه‌های مرتبط با هماهنگی یکدیگر صورت گیرد. وی تصریح کرد: با پایان ماه مبارک رمضان کمیته نظارت بر واحدهای خدمت‌رسان در مبادی ورودی به منظور اجرای دقیق آیین نامه‌های بهداشتی در پایانه مسافری، فرودگاه و راه‌آهن فعال شد. ■

V

ضمیمه رایگان روزنامه شهر آرا / شماره ۳۱۱۵ / پنجشنبه ۸ خرداد ۹۹

آی‌خبیر

۱۰

نگاهی به محل نگهداری لباس‌های حرم مطهر در دوره صفویه

کرکراک خانه مطهر، محلی برای اهدای لباس

دوره صفوی را می‌توان دوران گسترش نظام اداری آستان قدس دانست. در این دوره مجموعه‌های بسیاری در حرم مطهر رضوی ایجاد شدند. کرکراک خانه مطهر یکی از آن‌ها بود. با بررسی اسناد موجود در مدیریت اسناد و مطبوعات آستان قدس، این واژه به صورت کرکراک و کرکراک خانه آمده و کرکراک خانه یکی از بخش‌های تشکیلات اداری آستان قدس در دوره صفوی بوده است.

کرکراک خانه مکانی بود که در آنجا پوشاک مورد نیاز پس از خریداری نگهداری می‌شد و به کسی که وظیفه خرید و حفظ و نگهداری پوشاک و اهدای آن‌ها به افراد مختلف و مستحق را در این مکان بر عهده داشته، کرکراک یا صاحب جمع کرکراک خانه گفته می‌شد. موقعیت مکانی کرکراک خانه به طور دقیق مشخص نشده است، اما از آنجا که در اسناد، این مکان به عنوان زیر مجموعه بیوتات آستانه معرفی شده است، بنابراین می‌توان گفت که این مکان در مجموعه اماکن متبرکه آستان قدس واقع بوده است. نکته درخور توجه اینکه این سندها مربوط به دوره صفوی بوده و از دوره افشاریه به بعد هیچ اشاره‌ای به این مکان نشده است.

● چه لباس‌ها با چه پارچه‌هایی در کرکراک خانه بود

طبق اسناد پوشاک خریداری شده برای بخش کرکراک خانه در اندازه‌های بزرگ و کوچک و شامل جنس‌های مختلفی چون قبا، قدک، قبا، قطبی، قبا، طیبسی، قبا، آلهجه و قبا، چیت بوده و بهترین آن‌ها پارچه‌های رنگارنگ و ابریشمی به نام قد و نازل‌ترین آن‌ها چیت بوده است. روشن است که پارچه‌های مرغوب برای اشخاص مشخص و مهم و پارچه‌هایی نظیر طیبسی و آلهجه و چیت برای مردم عادی تهیه می‌شد. پوستین به صورت آستین دار و بی‌آستین تهیه می‌شد و کلاه نیز بر ۲ نوع بود: کلاه لندر و کلاه قانمی. نیم‌تنه مردانه و زنانه، روپنک (روپند و نقاب زنانه)، ارخالق (جامه‌ای که طلبه و کسبه زیر قبا می‌پوشیدند) و کفش که بر ۲ نوع تیماچی و چرمی بوده، از دیگر مواردی است که برای کرکراک خانه تهیه می‌گردید. در برخی از اسناد دیده شده است که علاوه بر پوشیدنی‌ها، اجناس دیگری نظیر رختخواب، بالش، تشک، لحاف، جاجیم، نم‌د و همچنین پرده برای درهای حرم مطهر در این مکان فراهم می‌شده است.

● چه کسانی لباس از کرکراک می‌گرفتند

اهدای خلعت به افرادی نظیر مستوفی، مشرف، خطیب، صدرالحفاظ، پیش‌نماز و غیره، اهدای پوشاک به کارکنان آستان قدس و حتی اهدای لباس به زارعان موقوفات آستانه از این محل و توسط کرکراک خانه صورت می‌گرفت. خرید اجناس برای کرکراک خانه و اهدای لباس به افراد باید با اجازه و دستخط مشرف آستانه و با نظارت ناظر به همراه مهر وی صورت می‌گرفت و در انتها به تأیید و مهر متولی وقت آستانه می‌رسید. همچنین پرداخت وجه به کرکراک توسط مستوفی الملک انجام می‌شد. در مواردی پوشاک به صورت تصدق به افرادی که از طرف وکلای آستانه از جمله مستوفی به کرکراک معرفی می‌شدند، اهدا می‌شد که گاهی کارکنان آستانه رانیز شامل می‌شد. افرادی که بر اساس اسناد از این مکان ملبوس دریافت کرده‌اند در بانان، کفش‌بانان، نقاره‌چیان، فراشان، خدام، ضابط ضریح، هم‌قلم مستوفی، چراغچی، بیل‌دار باشی، بیمارار و کارکنان دارالشفاء، سقاییان، طلاب علوم دینی، غلام نذری آستانه، ایتام، معلم و خلیفه مکتب خانه، درویشان، افراد معلول و ناتوان، افراد ازبکی که شیعه شدند، جماعت زوار و مجار و حرم و جماعت متفرقه نیازمند را شامل می‌شد.

● ۱۵ تومان در سال، حقوق کرکراک

پرداخت مواجب به کرکراک به صورت نقدی و جنسی بوده است. در کتاب تذکره الملوک مواجب کرکراک، ۱۵ تومان در سال ذکر شده اما در اسناد مواجب پرداخت شده به کرکراک در ماه یک تومان و ۲۰۰۰ دینار قید شده است. کرکراک علاوه بر حقوق، اجناسی نیز دریافت می‌کرده است. در سندی آمده که به سادات ذکور محمدخان کرکراک مقدار ۴ خروار گندم و جو پرداخت شده است.

● منصب موروثی

این منصب به صورت موروثی از پدر به پسر می‌رسیده و در اسناد آمده است محمدعلی بن محمدخان کرکراک به سمت صاحب جمعی کرکراک به جای پدر منصوب شده است. خواجه محمدخان کرکراک، محمد شفیعی، خواجه محمدرضا، آقا حاجی معصوم، محمدعلی بیگ، ملا عبدالوهاب و حاجی محمد نصیر صاحب جمعان کرکراک خانه بوده‌اند.

● تأمین هزینه کرکراک خانه

در ۱۰۶ برگ سند هزینه نقدی و جنسی این مکان به صورت مفصل و با خط سیاق در طول یک سال اشاره دارد. در اسناد موجود مبلغ هزینه شده برای کرکراک خانه به صورت پول رایج عراق و سپس پول رایج خراسان ذکر شده است. بیشتر وجوهات پرداختی به کرکراک خانه از خزانه آستانه بوده است، اما در برخی موارد نیز پرداخت وجه از محل درآمد حاصل از موقوفات آستانه صورت می‌گرفت. از جمله اجاره‌بهای مزرعه برقی آهنگران، خان شاهزاده سلطانم، مزرعه الندشست، محال رأس الحد سمنان و دریافت مالیات از رعایای مزرعه خرچنگ استرآباد. در مواردی نیز از بابت نذورات ضریح پرداخت می‌شده است. ■

آخرین خبر

۱۱

رونمایی از بزرگترین قرآن خطی جهان

بزرگترین قرآن خطی جهان، موجود در گنجینه رضوی در پنجاه و سه سینه‌های فرهنگی آستان قدس رونمایی شد.

در گنجینه رضوی ۶۵ برگ از قرآن فوق العاده نفیس به خط بایسنقر میرزا نگهداری می‌شود که حاوی آیاتی از ۵۳ سوره قرآن کریم است. قرآن بایسنقر میرزا دارای ۶۵ ورق است که در قرن ۹ ق به خط محقق جلی و در ۷ سطر توسط بایسنقر میرزا (۸۳۷ ق) روی کاغذ خان‌بالغ ایرانی کتابت شده است. تعداد بسیار اندکی از اوراق این قرآن با عظمت در سایر نقاط فرهنگی ایران و جهان از جمله در کتابخانه کاخ گلستان، موزه ملی ایران، کتابخانه ملی ملک و قطعاتی از این قرآن در مجموعه سودآور در هیوستون آمریکا، موزه رضا عباسی، کتابخانه ملی ایران، موزه متروپولیتن، مجموعه ناصر خلیلی، مجموعه‌های خصوصی جنوادر ایتالیا و نگارخانه آهان لندن نگهداری می‌شود. برخی از نفایس موجود در گنجینه رضوی قرآن‌هایی به دستخط منسوب به ائمه معصومین علیهم السلام به خط کوفی روی پوست است.

۱۲

کاشت ۲۱۰ هزار بوته گل فصلی در منطقه

۲۱۰ هزار بوته گل فصلی در آستانه فصل تابستان در بوستان‌ها، مادیان، المان‌ها و گلدان‌های بتنی منطقه ثامن کاشته شد.

شهردار منطقه ثامن با اعلام این خبر گفت: با توجه به اینکه سازه‌های پرتابل منطقه باید با گل‌های فصلی تزئین شوند، معمولاً با آغاز فصل جدید و هم‌زمان با کاشت گل در بوستان‌های منطقه، به تعویض و کاشت گل جدید در آن‌ها اقدام می‌شود. مصطفی نعمتی اظهار کرد: در این راستا بیش از ۲۱۰ هزار بوته انواع گل فصلی از گونه‌های جعفری، اطلسی، آهار، شمعدانی و... در منطقه ثامن کاشته شده است تا طراوت و زیبایی را برای شهروندان به ارمغان بیاورد. وی ادامه داد: به منظور گسترش فضای سبز شهری ضمن زیبایی بخشیدن به سیمای شهر و ارتقای کیفیت زندگی اجتماعی، بیش از ۶۵۰ عدد فلاور باکس و گلدان بزرگ بتنی و ۲۰۰ عدد فلاور باکس مستطیلی استیکردار در منطقه نصب شد و حدود ۵۰۰ عدد المان‌های موضوعی با ترکیب گل نیز در منطقه اجرا شده است.

۱۳

بازگشایی توقفگاه‌های زیرگذر حرم مطهر

هم‌زمان با بازگشایی صحن‌های حرم مطهر حضرت رضا (ع) توقفگاه‌های زیرگذر حرم مطهر رضوی نیز بازگشایی شد.

رئیس پلیس راهنمایی و رانندگی فرماندهی انتظامی خراسان رضوی با اعلام این خبر افزود: با توجه به بازگشایی صحن‌های حرم مطهر رضوی توقفگاه‌های زیرگذر این مجموعه نیز به منظور کاهش ترافیک خیابان‌های اطراف از ساعت ۶ صبح ۵ خرداد بازگشایی شد. حمیدرضا دهنوی ادامه داد: توقفگاه‌های زیرگذر حرم مطهر از اواخر اسفند ماه سال گذشته و هم‌زمان با بسته شدن حرم مطهر رضوی، بنا به تصمیم ستاد مبارزه با کرونا ایستادن خراسان رضوی تعطیل شده بود. وی افزود: ترافیک محدوده اطراف حرم مطهر رضوی از ابتدای صبح پنجم خرداد تاکنون عادی و روان بوده است و مشکل خاصی در این زمینه وجود ندارد. صحن‌های حرم مطهر رضوی که از ۲۴ اسفند سال گذشته با تصمیم ستاد ملی مبارزه با کرونا بسته شده بود، از صبح پنجم خرداد با اعمال برخی محدودیت‌ها و حفظ آیین‌نامه‌های بهداشتی بازگشایی شد.

حرف مردم

این ستون به حرف مردم و پیام‌های ساکنان منطقه اختصاص دارد. شهر وندان می‌توانند مشکلات محله خود را با شمار هتماس ۳۷۲۸۸۸۱۱ و پیامک ۳۰۰۰۷۲۸۹ یا مادر میان بگذارند تا آن‌را به گوش مسئولان برسانیم.

جریمه در روز تعطیل

شهروند: مگر در تابلو طرح ترافیک اطراف حرم نوشته است به جز جمعه و ایام تعطیل؟ من در ۲ روز تعطیل به دلیل عبور از طرح ترافیک پنجره به سمت حرم (نواب صفوی) جریمه شدم.

اتمام ترمیم پیاده‌رو

شهروند: بیش از ۲ ماه از کندن پیاده‌رو تعدادی از فرعی‌های خیابان دریا دل می‌گذرد. در این مدت پیشرفت خیلی کم بوده است و هر روز ما ساکنان خاک می‌خوریم. درخواستمان از شهرداری سرعت بخشیدن به کار و تمام کردن زودتر پروژه است.

گلایه از بستن کوچه

مقدس: کوچه حمام باغ قبل از سال جدید به بهانه آسفالت کردن بسته شد. قرار بود تا انتهای سال گذشته این کوچه باز شود اما این کوچه در سال جدید هنوز هم آسفالت نشده و بسته است.

مردمک

آمده ام
ای شاه پنهام بده

درهای حرم مطهر رضوی بعد از هفتاد روز به روی عاشقان حضرت رضا (ع) بازگشایی شد

۱۴

محمدحسن صلواتی